

аналізуючи підготовчі матеріали до бібліографічного покажчика «Міжнародні і всеукраїнські педагогічні читання “Василь Сухомлинський у діалозі з сучасністю” (1993–2020)», що має вийти 2022 року, можна зробити висновок, – природоохоронна тематика не отримала належного висвітлення у всеукраїнських педагогічних читаннях «Василь Сухомлинський у діалозі з сучасністю». З огляду на виклики часу, ця тематика гідна окремого розгляду й дослідження, адже у своїй творчості педагог приділяв цим питанням першочергову увагу.

Список використаних джерел

1. В. О. Сухомлинський : біобібліографія: 2001–2008 рр. / АПН України, Укр. асоц. Василя Сухомлинського, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського ; упоряд. Л. М. Заліток. Київ : Богданова А. М., 2008. 196 с.
2. В. О. Сухомлинський : біобібліографія: 1987–2000 рр. / Укр. асоц. Василя Сухомлинського, ДНПБ України, Київ. нац. екон. ун-т ; уклад.: Г. І. Сухомлинська, О. В. Сухомлинська ; за ред. Н. О. Гаждан, Л. І. Ніколюк. Київ : КНЕУ, 2001. 128 с.
3. Василь Сухомлинський у діалозі з сучасністю: виховуємо культуру потреб особистості : бібліогр. список видань до VIII Міжнар. наук.-практ. конф. та XXII Всеукр. пед. читань (24–25 верес. 2015 р., м. Херсон) / уклад.: Н. В. Алексеева, І. О. Білічук, С. А. Паламарчук. Херсон : Херсон. акад. неперерв. освіти, 2015. 78 с.
4. Василь Олександрович Сухомлинський: до 100-річчя від дня народження : біобібліогр. покажч. / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського ; упоряд.: Сухомлинська О. В., Березівська Л. Д., Страйгородська Л. І. та ін. Вінниця : Твори, 2018. 395 с.

Н. В. Чала

ОСВІТНІ ІДЕЇ А.С. МАКАРЕНКА ТА В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО У СУЧАСНОМУ КОНТЕКСТІ

Вагомий внесок у розробку проблеми «колектив і особистість», «колективне виховання», а також розкриття понять «людська особистість», «підростаюча особистість» здійснили такі видатні педагоги, як А. С. Макаренко та В. О. Сухомлинський. Тривалий час вважалося, що їх погляди на сутність проблем збігалися. Такої думки дотримувалися більшість науковців і вчителів-практиків. І сьогодні ще зустрічаємось із подібними висновками: «Погляди А. С. Макаренка та В. О. Сухомлинського, – наголошує М. Д. Ярмаченко, – досить близькі між собою в основних принципових питаннях» [5].

У часи Української незалежності ці дві постаті в більшості випадків протиставлялися одна одній у статтях професора М. І. Сметанського, який вивчав їхню педагогічну спадщину [2]. Ми ж вважаємо, що, не дивлячись на відмінності, у А. С. Макаренка і В. О. Сухомлинського є і спільні погляди на ті чи інші питання. Наприклад, у поглядах на трудове навчання, естетичне, моральне, сімейне і статеве виховання дітей та молоді. Вони відводили особливу роль батьківському авторитету, вважали, що лише за його наявності сім'я здатна забезпечити повноцінне виховання дітей.

А.С. Макаренко доводив, що «виховує все: люди, речі, явища, але насамперед і найбільше – люди. З них на першому місці – батьки і педагоги» [1]. Педагогічний досвід В. О. Сухомлинського свідчить, що «учительська професія – це людинознавство, постійне проникнення в складний духовний світ людини, яке ніколи не припиняється» [4]. Важливим чинником ефективності

навчання В. О. Сухомлинський вважав людяність, любов, доброту, чуйність, сердечність і тактовність стосовно учнів. «Пам'ятайте, – пише Василь Олександрович у статті «Залежить тільки від нас», – що кожна дитина приходить у школу зі щирим бажанням добре вчитися, Воно ніби яскравий вогник, що освітлює світ дитячих турбот. Дитина несе його нам, учителям, з безмежною довірливістю. Цей вогник легко погасити різкістю, грубістю, байдужістю, невірою в неї, дитину» [3].

До основних принципів виховання А. С. Макаренко відносив повагу і вимогливість, щиросердечність і відкритість, принциповість, турботливість і уважність, загартування, працю, колектив, сім'ю, дитячі радощі, гру, покарання й винагороду. В. О. Сухомлинський також приділяв цим питанням велику увагу, але пішов далі: завдяки його новаторським здобуткам в педагогіці з'явилося поняття «уроки мислення» – уроки, які змушували дітей молодшого шкільного віку дивитися на світ і розкривати його найскладніші взаємозалежності. Розкриваючи суть індивідуального, диференційованого підходу до навчання й виховання учнів, В. О. Сухомлинський постійно використовує поняття «особистість дитини», і розглядає її як частину спільноти, колективу.

Визначаючи мету й стратегію виховання в незалежній Українській державі, сучасні педагоги звертаються до педагогічної спадщини обох великих педагогів, що сприяє глибшому й ефективнішому використанню ідей кожного з них у вихованні молодого покоління.

Список використаних джерел

1. Макаренко А. С. О воспитании в семье : избр. пед. произведения. М. : Учпедгиз, 1955. 320 с.
2. Сметанський М. І. Компаративний аналіз педагогічних поглядів А. С. Макаренка і В. О. Сухомлинського. *Рідна шк.* 2006. № 9. С. 3–7.
3. Сухомлинський В. О. Залежить тільки від нас : (лист затрашньому вчителю). *Вибрані твори* : в 5 т. / В. О. Сухомлинський. Київ, 1977. Т. 5. С. 285.
4. Сухомлинський В. О. Сто порад учителям. *Вибрані твори* : в 5 т. / В. О. Сухомлинський. Київ, 1976. Т. 2. С. 419.
5. Ярмаченко М. Д. Від Я. А. Коменського до А. С. Макаренка і В. О. Сухомлинського. *Педагогіка і психологія. Вісн. АПН України.* 2000. № 4. С. 5–13.

Т. Ю. Шинкар

ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ДОСЛІДЖЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЗМІСТОВИХ ЗАСАД МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ В ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ В 20 – 30-ТІ РОКИ ХХ СТОЛІТТЯ

Для здійснення дослідження проблеми організаційно-змістових засад методичної роботи в дошкільних навчальних закладах України (20–30-ті роки ХХ ст.) необхідно розглянути та проаналізувати джерельну базу. Узагальнюючи підходи до класифікації історико-педагогічних джерел (О. Адаменко [1], Л. Березівська [2], Н. Гупан [3], Н. Дічек [4], Г. Іванюк [5], О. Сухомлинська [6] та ін.) та зважаючи на предмет дослідження, виокремлюємо чотири групи джерел.

До першої групи джерел відносимо документальні джерела фондів Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України (м. Київ), Центрального державного архіву громадських об'єднань (м. Київ) –